

Процедура/послідовність кроків і реагування на зафіксовані прояви насильницької поведінки щодо учнів/дорослого у ліцеї різними сторонами.

Працівник ліцею (вчитель, класний керівник та ін.), який став свідком булінгу або акту насильницької поведінки повинен:

1. Миттєво зупинити неприйнятні дії
2. Дізнатися імена та прізвища учасників події. Невідкладно повідомити класного керівника класу про зафіксований акт насилля, надати детальну інформацію про обставини ситуації
3. Вжити невідкладних дисциплінарних превентивних заходів: нагадати правила школи та наслідки їх порушення.

Класний керівник, який дізнався про випадок булінгу з дитиною свого класу:

1. Заспокоїти, розрадити, нормалізувати поведінку всіх учасників акту насильницької поведінки.
2. Визначити, чи цей випадок підпадає під визначення «булінг». Якщо цей акт насильницької поведінки не класифікується як булінг, провести розмову з учасниками події щодо її причин та запобігання такого в майбутньому. Якщо є проявом булінгу – тоді крок 3.
3. Провести розмову з класом з метою нагадати про Антибулінгову політику школи та неприпустимість булінгу у школі.
4. У той же день повідомити батьків суб'єкта і об'єкта булінгу про ситуацію під час особистої зустрічі.
5. У той же день повідомити про ситуацію, що сталася, в батьківській групі з обмеженим доступом, без вказування імен і прізвищ учасників.
6. У той же день повідомити психолога про випадок булінгу у класі.
7. У той же день зафіксувати випадок булінгу в Журналі щоденного обліку роботи практичного психолога.
8. У співпраці з психологом, керівником МО класних керівників розробити план індивідуальної роботи з класом для нормалізації психологічного клімату, а також провести індивідуальну роботу з учасниками акту насильницької поведінки.

Ефективними для зниження ризику кібербулінгу виявилися п*ять стратегічних напрямів:

1. Забезпечення розуміння явища булінгу і кібербулінгу усіма суб'єктами (працівниками школи, учнями, батьками), включаючи:

- розуміння швидкого розвитку новітніх технологій і умов безпечного їхнього використання,
- шляхів ефективного реагування дорослих на випадки кібербулінгу, з яким стикається дитина, для збільшення імовірності звернення жертви по допомогу до дорослих,
- позитивного використання технологій, оскільки уявлення дітей про кіберпростір є важливим чинником їх он-лайн поведінки,
- загальна обізнаність щодо явища булінгу, цифрової моралі, етикету, соціально-психологічні тренінги, розвиток комунікативних навичок,

- ефектина поведінка у відповідь на кібербулінг (і в технічному, і в психологічному плані).

2. Розвиток проактивної шкільної політики, планування і практик, спрямованих на:

- ясну і відповідну шкільну політику і практику, в яких містилось би чітке і сильне повідомлення про шкільну відповідальність за соціально-психологічну безпеку і підтримуючу атмосферу в школі,
- очікування позитивної поведінки і моральних дій он-лайн (і офлайн також),
- права і відповідальність всього персоналу школи, учнів, родин за подолання кібербулінгу,
- ефективні механізми он-лайн повідомлення про кібербулінг і адекватну допомогу у відповідь,
- делікатний розбір окремих випадків кібербулінгу, особливо якщо вірогідною є ескалація посилення знущань,
- консультації зі спеціалістами в сфері інформаційнокомунікаційних технологій.

3. Створення і підтримка ресурсного соціального оточення включаючи:

- забезпечення стратегії позакласної активності дітей, спільних вчинків, спільної творчості
- для посилення позитивних міжособистісних зв'язків у школі, які сприяють згуртованості і емоційній підтримці школярів,
- схвалення підтримуючої культури, яка передбачає активне втручання спостерігачів у випадку булінгу.

4. Захист середовища:

- сприяння позитивному використанню технологій,
- доступність технологій для учнів з навчальною і соціальною метою,
- забезпечення спостереження за дітьми в кіберпросторі (дієве модерування).

5. Колаборативні зв'язки школи-сім'ї-громади:

- розвиток координації і узгодженості дій школи і родини для запобігання кібербулінгу,
- схвалення батьківської відповідальності і уміння відслідковувати дитячу он-лайн поведінку і надавати дитині позитивну підтримку
- залучення спеціалістів, які можуть надати консультації щодо питань безпеки середовища і налагодження здорових стосунків,
- розбудова зв'язків зі спеціалістами з інформаційних технологій, правового захисту тощо.

Орієнтовані питання для бесіди з дитиною щодо випадку кібербулінгу:

- Розкажи мені, будь ласка, що трапилося?
- Про що ти подумав, коли це трапилося?
- Які думки прийшли тобі потім, вже після цього випадку?
- Як ти думаєш, на кого вплинули твої дії?

- Як саме на твою думку, впливали твої дії на цю людину(людей)?

Якщо дитина постраждала:

-Якою була твоя реакція, коли ти вперше побачив сайт/лист/тощо?

- Як ти себе почуваєш через те, що сталося?

- Щ обуло для тебе найважчим?

- Як твої друзі(чи родина) реагували, коли почули, що сталося?

Питання для завершення розмови:

- Як ти думаєш, що є головним у тому,що ми обговорювали?

- Що ти хочеш басити результатом нашої розмови?

Кроки класного керівника/шкільного психолога щодо роботи зі свідками/пасивними учасниками булінгу:

1. Провести розмову-нагадування з класом щодо неприпустимості проявів булінгу і насильницької поведінки в школі.
2. Провести позапланові класні активності, під час яких діти проявляють себе з менш звичних сторін, мають змогу зблизитися та налагодити відносини.

Кроки батьків:

Батьки дитини, яка поскаржилася на булінгову поведінку щодо неї:

1. Повідомити класного керівника про скарги дитини і підозри на булінг, переконатися, що у школі зафіксований і мав місце випадок булінгу, про який розказує дитина.
2. Обговорити скарги дитини на випадок насильницької поведінки щодо неї під час особистої зустрічі з класним керівником і психологом школи.
3. Поговорити з дитиною про неможливість проявів в школі та необхідність співпрацювати зі шкільним психологом та класним керівником до нормалізації психоемоційного стану дитини і психологічного клімату в класі.
4. Зустрітися з психологом школи щодо усунення наслідків булінгу.
5. У разі рекомендацій шкільного психолога звернутися до позашкільного психолога чи психотерапевта. У цьому випадку регулярно повідомляти шкільного психолога про етапи і результати роботи.
6. Відвідати щонайменше 2 зустрічі з психологом школи задля профілактики виникнення в подальшому таких випадків.
7. Постійно надавати й отримувати від класного керівника зворотний зв'язок щодо емоційного стану дитини.

Батьки дитини, у якої зафіксували булінгову поведінку:

1. Прийти на зустріч із класним керівником, психологом та отримати детальну інформацію стосовно проявів дитини та обставин ситуації, що склалася.
2. Ознайомитись із записом у Журналі щоденного обліку роботи практичного психолога та Політикою вирішення конфліктів у школі. У разі відмови витяг із журналу з описом ситуації надсилають на поштову адресу батьків рекомендованим листом чи на електронну пошту вказану у договорі. Політика конфліктів починає діяти з 4 етапу.

3. Поговорити з дитиною про неприпустимість булінгу у школі та необхідність співпрацювати зі шкільним психологом та класним керівником до нормалізації психоемоційного стану дитини і психологічного клімату в класі.

4. Співпрацювати з психологом школи щодо усунення наслідків булінгу. Відвідати щонайменше 2 зустрічі з психологом школи задля профілактики виникнення в подальшому таких випадків.

5. Звертатися до позашкільного психолога чи психотерапевта за рекомендацією шкільного психолога чи за власним бажанням. У такому разі регулярно повідомляти шкільного психолога про етапи та результати роботи.

6. Постійно надавати й отримувати від класного керівника зворотний зв'язок щодо емоційного стану дитини